

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Haber-Yorum

Orucun ve Bayramın Başlangıcı Tüm Müslümanlar İçin Aynıdır. Sebebi İse Hilalin Görülmesi veya Hilalin Doğmaması Halinde (Ayın) Otuza Tamamlanmasıdır

Haber:

Müslümanlar, oruç ve bayramın başlangıç gününün tespiti ile ilgili konularda farklı görüşlere sahiptir ki bunlardan biri de şudur: Bu, (Astronomik) hesaplamalarla mı tespit edilir yoksa sadece (hilalin) görülmesi ya da (ayın) otuza tamamlanmasıyla mı tespit edilir? Hesaplamaları delil getirenlerin öne sürdükleri hususlardan biri, hesaplamaların kesin olduğu ve bunun hilalin doğuşunu ve ayın girişini kesin olarak ispat ettiğiidir. Orucun veya bayramın başlangıcını bu vasıtaıyla ispat etmeye dayandıranlar, ispatı sadece (Hilali) görmeye ve (ayın) otuza tamamlanmasıyla sınırlandıranlar tarafında reddedilmektedir.

Yorum:

Evet, orucun ilk günlerinin ve bayram gününün belirlenmesinde tartışmalı konulardan biri de bu olup benzer şekilde farklı ülkelere veya ülkeler ve aralarındaki mesafelere bağlı olarak Müslümanlar arasında bu iki gün hakkındaki ihtilaf meselesidir ve Müslümanların bu konudaki soruları ve tartışmaları her yıl mübarek Ramazan ayının gelmesiyle birlikte yenilenmektedir.

Bu iki mesele hakkındaki delil, Sallallahu Aleyhi ve Âlihi ve Sellem'in şu kavlidir: **(Ramazan ayının) hilalini gördüğünüz zaman oruç tutun. (Şevval ayının) hilalini gördüğünüz zaman da bayram edin. Eğer size hava kapalı olursa sayıyı otuza tamamlayın.** Orucun veya bayramın başlangıcı ile ilgili ilk meseleye gelince; her iki durumda da Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in "onu (hilali) gördüğünüzde" şeklindeki kavli, her ikisinde de şerî sebebin hilalin görülmesi olduğuna ve hilalin görülmemesi durumundaki şerî sebebin de (ayın) otuz güne tamamlanması olduğuna delalet etmektedir. Yani Şeriat, orucun veya bayramın başlangıcını, (hilalin) görülmesine veya (ayın) otuza tamamlanmasına bağlamış olup başka bir şeye bağlamamıştır; yani bunu, ayın girişinin ispatına, yeni ay döngüsünün başlangıcının veya hilalin doğuşunun ispatına bağlamamıştır. Zira Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in: **"Eğer size hava kapalı olursa sayıyı otuza tamamlayın"** şeklindeki kavlinin, her iki durumdaki sebebi sadece şu iki şeyle sınırlandırdığı açıktır: (Hilalin) görülmesi ve sayının otuza tamamlanmasıdır ki bir üçüncüsü yoktur. Bu ise başlangıcın ispatını, hilalin görülmesine ve ayın tamamlanmasına değil de astronomik hesaplamalara dayandıran sözü zayıflatmakta, bilakis güçlü bir şekilde reddetmektedir.

Başlangıcın ispatının astronomik hesaplamalar olduğunu söyleyenlerin delili, bu konudaki hesaplamaların doğru ve kesin olduğu ve yeni ay döngüsünün başlangıcının ve kameri ayın başlangıcının kesin olarak kanıtlanmış olmasıdır. Bu nedenle bu görüşe eğilimli birçok kişi için tartışmalar ve şu sorular ortaya

çıkmaktadır: Hesaplamalar doğru, güvenilir ve hatta kesin değil midir? Hilalin doğuşu kesin olarak tespit edilmiyor mu? O halde neden orucun ve bayramın başlangıcı bununla tespit edilmiyor? Bir de buna, hadisin meseleyi hilali görmek veya otuzu tamamlamakla sınırlamasının, o dönemde bugün olduğu gibi bilimin ve hesaplamaların olmadığını ekliyorlar.

Bu delil, iki açıdan reddedilir; birincisi: Bu tartışmanın, konuyla hiçbir ilgisi yoktur. Zira konu, yeni ay döngüsünün başlangıcının ve kameri ayın girişinin tespiti olmadığı gibi hilalin doğuşunun tespiti de değildir. Hesaplamalara güvenmekle ilgili soruların cevabı şudur: Evet, güvenilirdir ve mutlak olarak kabul edilir. Zira hesaplamalar, Ramazan ayının hilalinin veya Şevval hilalinin şu gün şu saatte doğacağını söylüyorsa, bu doğrudur ve güvenilirdir, ancak bu araştırmanın konusu değildir; dolayısıyla hiçbir şey buna dayandırılmaz. Dolayısıyla da bu meseleye ilişkin delil bir hata olup bunun sebebi ise, şeriatın ayın başlangıcını, yeni ay döngüsünün başlangıcının ya da doğuşunun tespitine değil de, hilalin görülmesi ya da otuza tamamlanmasıyla belirlediğine dikkat edilmemesidir. Örneğin şöyle deriz: Evet, yeni ay döngüsünün başlangıcı oldu ve hilal doğdu, ancak bu orucun başlangıcı veya Ramazan ayının başlangıcı ya da bayram veya Şevval ayının başlangıcı tespit edilmemiştir. Çünkü yeni ay döngüsünün başlangıcı ve doğuşu, ne şer'an ne de aklen oruç veya bayramın vasıflarından veya alametlerinden değildir. Zira şeriat, orucun veya bayramın girişine delil olarak, sadece iki açık vasıf veya iki açık alamet belirlemiştir ki onlar şunlardır; (hilalin) görülmesi veya ayın otuza tamamlanmasıdır.

Tespitin astronomik hesaplamalara dayalı olduğunu söyleyenlerin deliline cevap veren ikinci tarafa gelince; onlar, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in meseleyi hilali görmekle veya ayı otuza tamamlamakla sınırlandırmasının, o dönemde hesaplama ilminin olmamasından kaynaklandığını söylüyorlar. Bu söz reddedilir; çünkü buna dair bir delil yoktur ve bunun vakıası, hiçbir şerî yoldan gelmediği halde hüküm için bir illet belirlemektir.

İkinci meseleye gelince; bu, ülke ve beldelerin farklı olmasına bağlı olarak Müslümanlar için oruç veya bayramın başlangıcının birden fazla olmasıdır. Bu da nâssın ve vakıanın reddettiği bir husustur. Nâssa gelince; Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in: **“صُومُوا لِرُؤُوسِهِ وَأَفْطَرُوا لِرُؤُوسِهِ (Ramazan ayının) hilalini gördüğünüz zaman oruç tutun. (Şevval ayının) hilalini gördüğünüz zaman da bayram edin.”** Şeklinde kavlinde geçen, **“oruç tutun”** ve **“bayram edin”** emri, tüm Müslümanlar için geneldir. Görme lafzı, mutlak olarak gelmiştir; yani herhangi bir kişiden gelen herhangi bir görme için geneldir. Dolayısıyla şerî bir delil olmadan, belirli ülkelerden olan kişilerle ve belirli sayıda kişilerle sınırlandırılmaz. Zira şer'an görme, bir veya iki Müslümanın görmesiyle sınırlandırılmamıştır. Buna binaen oruç ve bayram emri tüm Müslümanlar için genel olarak geldiği gibi görme de her Müslüman için mutlak olarak gelmiştir. Bu konuda geriye kalan tek şey, gördüğünü iddia eden kişinin doğruluğunun kanıtlanmasıdır.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
Dr. Mahmud Abdulhâdi